DIMITRIE DAN (1856–1927), M. C. AL ACADEMIEI ROMÂNE ACTUALITATEA UNUI CĂRTURAR BUCOVINEAN

ELENA PASCANIUC

Dimitrie Dan (1856–1927), Korrespondenzmitglied der Rumänischen Akademie. Die Aktualität eines Bukowiner Gelehrten

(*Zusammenfassung*)*

Theologisch ausgebildet, durch Selbststudium zum Historiker und Ethnographen geworden, gehört Dimtrie Dan (1856–1927) zu den Intelektuellen, die sich in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts der Forschung der Volkskultur, der Geschichte, des geistig-religiösen Lebens in der Bukowina widmeten und Studien über die Rumänen und die anderen Ethnien dieser österreichischen Provinz erarbeiteten.

Seine kirchliche, kulturelle und literarisch-verlegerische Tätigkeit, seine Teilnahme an dem Czernowitzer öffentlichen Leben als Mitglied mehrerer kulturell-wissenschaftlichen Gesellschaften, sein Beitrag zum Prozess der Alphabetisierung der Landbevölkerung und seine Beteiligung am wissenschaftlichen Leben im allgemeinen als Korrespondenzmitglied der Rumänischen Akademie und seit 1904 als Mitglied des Vereins für Österreichische Volkskunde in Wien und der Kaiserlich-königlichen Zentralkommission für die Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale in Wien – all das stellt den Pfarrer Dimitrie Dan als einen jener Menschen dar, die an die „Allmacht und Dauerhaftigkeit der Kultur" wirklich glaubten.

Durch seine monographischen und ethnographischen Studien, durch die Arbeiten zur Kirchengeschichte und durch die veröffentlichten Urkunden zeichnete er sich als ein „von unserer Vergangenheit begeisterter Mann" aus – wie ihn Constantin Loghin nannte – „der alles an den Tag brachte, was er für nützlich hielt, um diese Vergangenheit klarzustellen", und der die Aufgabe übernahm, das immaterielle kulturelle Gedächtnis der „Völkerschaften der Bukowina" zu retten.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Rumänische Akademie, Dimitrie Dan, Theologe, Historiker, Ethnograph, Minderheitengruppen, Bukowina, wissenschaft-liches Leben, Rettung des immateriellen kulturellen Gedächtnisses.

La scurt timp de la fondarea Societății Literare Române, printr-un decret special dat de Locotenența Domnească la 22 aprilie/3 mai 1866, între cei 14 membri

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, **XXV**, *1* (50), p. 141–155, Rădăuți – București, 2018

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

ai instituției academice au fost numiți şi bucovinenii Alexandru Hurmuzaki şi Ambrosiu Dimitrovici. Amândoi au făcut parte din elita mişcării culturale şi naționale din Bucovina şi au avut o susținută activitate publicistică. După moartea timpurie, la 3/15 iulie 1866, a publicistului Ambrosiu Dimitrovici, onoarea de a se număra între membrii fondatori ai Academiei Române i-a revenit profesorului şi folcloristului I. G. Sbiera.

Din generațiile următoare de intelectuali bucovineni, în elita academică românească şi-au înscris numele personalități culturale şi ştiințifice de prestigiu: Eudoxiu Hurmuzaki, Simion Florea Marian, Teodor V. Ştefanelli, Dimitrie Onciul, Dimitrie Dan, Eugen C. Botezat, Ion I. Nistor, Ilie E. Torouțiu etc.

Cărturarul bucovinean Dimitrie Dan, „ultimul reprezentant vrednic şi activ al vechilor tradițiuni literare bucovinene, reprezentate cu vrednicie de Iraclie Porumbescu şi Silvestru Morariu-Andrievici şi continuate cu râvnă de Sim[ion] Fl[orea] Marian şi Constantin Morariu”[1], s-a născut la 8/20 octombrie 1856, în Suceava, ca unic fiu al familiei meşteşugarului Nicolae Dan, cizmar din Suceava. Mama lui, Domnica Dan, era fiica preotului Bunceag, care a slujit la biserica din Straja, între anii 1831 şi 1847[2]. Cinci decenii mai târziu, nepotul Dimitrie va călca pe urmele bunicului matern, fiind numit şi el preot paroh în Straja.

Între anii 1868 şi 1876, Dimitrie Dan a fost elev al Obergymnasium-ului (astăzi, Colegiul „Ştefan cel Mare”) din Suceava. Pe toată perioada studiilor gimnaziale a activat în „Societatea literară a junimii române studioase din Suceava”[3]. Rememorând momentul care a decis activitatea lui de culegător de folclor, Dimitrie Dan scrie[4] că, fiind elev în ultimul an la Gimnaziul cezaro-crăiesc din Suceava şi preşedinte al acestei societății literare, pătrunde în „întreaga şi bogata bibliotecă a Societății”, unde descoperă „nişte manuscripte care conțineau colecțiuni de poesii populare”. Inspirat de ele, avându-i ca model şi pe colegii mai mari, ca Simion Florea Marian, dedicați culegerii folclorului, gimnazistul Dimitrie Dan a început să adune şi el, în timpul vacanțelor, poezii populare pe care în anii studenției le-a trimis spre publicare unor periodice. Debutul său publicistic a avut loc în revista „«Şezătoarea». Foaia poporului român”[5] din Budapesta, care i-a publicat mai multe

[1] Ion I. Nistor, *Cuvântare* la înmormântarea preotului Dimitrie Dan, în „Analele Academiei Române”, Partea administrativă şi Desbaterile, seria 3, tomul XLVII, Şedințele din 1926–1927, Bucureşti, Cultura Națională, 1927, p. 122.

[2] Harieta Mareci, *Dimitrie Dan (1856–1927) – preocupări de istorie*, în „«Codrul Cosminului». Analele Universității „Ştefan cel Mare”, Suceava, (seria nouă), anul II, nr. 2 (12) 1996, p. 658.

[3] Societate întemeiată în 1868, la inițiativa lui S. FL. Marian şi a colegilor lui, Vasile Gr. Pop şi Ilie Pantazi. Vezi: Mircea Fotea, *Simeon Florea Marian, folclorist şi etnograf*, Bucureşti, Editura Minerva, 1983, p. 33.

[4] Dimitrie Dan, *În amintirea lui S. Fl. Marian,* în „Junimea literară”, anul IV, nr. 6–7, iunie şi iulie, 1907, p. 156–157.

[5] „«Şezătoarea». Foaia poporului român”, revistă de literatură şi folclor apărută la Budapesta, la 1 ianuarie 1875. Din 1880 până în 1882 (15 decembrie) s-a mutat la Oradea. Proprietar, redactor responsabil şi administrator, Iosif Vulcan.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

texte folclorice, sub titlul *Doine din Bucovina*[6], semnate Dimitrie Danu, şi *Doine şi hore din Bucovina*[7], sub semnătura Demetrie Danu.

În perioada 1876–1880, urmează cursurile Facultății de Teologie a Universității din Cernăuți. Activează în Societatea academică „Arboroasa" în anul şcolar 1876/1877, din semestrul al II-lea fiind locțiitorul „secretarului de interne" al acesteia. În anul universitar 1878/1879, devine membru al Societății academice „Junimea", care în noiembrie 1907 îl numeşte „membru onorar"[8]. La sfârşitul studiilor, în anul 1880, tânărul teolog Dimitrie Dan se căsătoreşte cu Elena Homiuca, fiica parohului Ioan Homiuca din Coțmani[9], şi este hirotonit preot. În familia lor, s-au născut opt fiice şi doi băieți[10].

A fost numit administrator parohial în satul Mahala (1880–1881); a slujit vreme de 15 ani, ca preot în două parohii ale comunității rutene din Bucovina, Jujineț (1881–1890) şi Lujeni (1890–1896); a fost mutat apoi, la Straja (1896–1916) şi la Roşa, suburbie a Cernăuțiului. Din perioada în care a fost preot în comunitățile rutene – unde, fiind privit cu ostilitate de politicienii ruteni şi implicat, pe nedrept, după cum arată documentele de arhivă[11], într-un conflict confesional, se simțea „străin şi ca exilat în Siberia", – îşi amintea cu amărăciune că singurul câştig al acelor ani a fost „o amănunțită cunoştință a acelui popor, cu toate datinile şi obiceiurile lui şi a limbii slavone, care mi-a fost şi-mi este de mult folos"[12]. La scurt timp după mutarea din Lujeni, Consistoriul arhiepiscopal ortodox îi conferă gradul de exarh şi brâul roşu pentru servirea credincioasă a bisericii (1897); în anul 1905 a fost numit vicar-protoiereu la protoieria Vicov; în anul 1908, ocupă postul de protopresviter; în anul 1919, a fost ridicat la rangul de stavrofor; din anul 1920, a fost consilier consistorial, iar în anul 1923 a fost numit arhipresviter-mitrofor[13].

[6] „«Şezătoarea». Foaia poporului român", Budapesta, anul IV, nr. 3, 15 februarie 1878, p. 22.

[7] Idem, anul V, nr. 11, 15 iunie 1879, p. 83–84.

[8] Arcadie Dugan-Opaiț, *Albumul mare al Societăților „Arboroasa" şi „Junimea" din Cernăuți*, ediție îngrijită, prefață, notă asupra ediției, index şi glosar: Marian Olaru şi Arcadie M. Bodale, Suceava, Editura Universității „Ştefan cel Mare", 2015, p. 43.

[9] *Ibidem*, p. 126.

[10] Unul dintre băieți, Ilarion, a murit înecat în râul Suceava, la 26 iunie 1897. Al doilea, Gheorghe (Ghiță), a studiat silvicultura la Akademie für Bodenkultur din Viena. În 1908, student fiind, era rugat de tatăl său să caute în biblioteca facultății lucrarea *Rânduiala codrului ex. 1786*. Vezi: Liviu Papuc, *Dimitrie Dan şi G.T. Kirileanu într-o relație ştiințifică inedită*, în „Convorbiri literare", Iaşi, (serie nouă), anul CXXXVII, nr. 7, iulie 2006, p. 89. În timpul Primului Război Mondial, Gheorghe a fost mobilizat şi înrolat în Regimentul de Infanterie „Arhiducele Eugen", nr. 41, primind, pe parcursul luptelor, mai multe decorații pentru vitejie. Cf. Leca Morariu, *Opere*, vol. II. *Beletristică*, ediție îngrijită, notă editorială şi prefață de Liviu Papuc, Iaşi, Tipo Moldova, 2011, p. 170–173 .

[11] Arcadie Moisei, Antonie Moisei, *Dimitrie Dan – valorificator al culturii tradiționale a românilor din Bucovina*, în „Glasul Bucovinei". Revistă trimestrială de istorie şi cultură, Cernăuți – Bucureşti, anul XII, nr. 1 (45), 2005, p. 24.

[12] Dimitrie Dan, *Rutenii din Bucovina*. Schiță etnografică, extras din „Analele Academiei Române", seria a II-a, tomul XXXV, Memoriile Secțiunii Literare, Bucureşti, Librăriile Socec & Comp. şi C. Sfetea, 1913, p. 2.

[13] Cf. Arcadie Moisei, Antonie Moisei, *op. cit.*, p. 24.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

În paralel cu activitatea eclesiastică, Dimitrie Dan a activat în cele mai reprezentative societăți culturale ale românilor, a desfășurat o impresionantă activitate publicistică, a fost autor de studii și monografii despre așezăminte și personalități ale vieții religioase din Bucovina, editor de documente și inscripții istorice. Pentru monografiile[14] dedicate unor localități, Dimitrie Dan este amintit printre întemeietorii[15] din Bucovina ai acestui instrument științific important în evoluția folcloristicii.

Studiile[16] și culegerile de folclor ale academicianului Dimitrie Dan contribuie la reliefarea multiculturalității Bucovinei dintr-o perspectivă nepărtinitoare, înscriindu-se într-o serie de lucrări[17] care promovau, la sfârșitul secolului al XIX-lea, diversitatea și specificul fiecărei etnii aflate în granițele Imperiului Austro-Ungar. Trei studii ale sale: *Armenii orientali din Bucovina*, Cernăuți, 1891, 45 p. (ediția germană, 1890, 39 p.); *Țiganii din Bucovina*, Cernăuți, 1892, 32 p. (ediția germană, 1893, 42 p.); *Lipovenii din Bucovina*, Cernăuți, 1894, 43 p. (ediția germană, 1890, 35 p.) au constituit și capitole ale lucrării *Die Österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild*. *Bukowina* [Monarhia austro-ungară în cuvânt și imagine. Bucovina], Druck und Verlag der kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei, Wien, 1899, 890 p. Pentru această contribuție, D. Dan a primit, în 1902, mulțumiri din partea Curții de la Viena[18].

Activitatea literar-editorială, implicarea în procesul de alfabetizare a populației rurale din Bucovina, participarea la viața publică cernăuțeană, ca membru al Societății „Arboroasa", al Societății pentru Literatura și Cultura Română în Bucovina (din anul 1870), implicarea în viața științifică – ca membru al Societății Etnografice

[14] Dimitrie Dan, *Lujenii. Biserica, proprietarii moșiei, satul și locuitorii lui* (schiță istorică, topografică și etnografică), foileton în „Gazeta Bucovinei", anul III, 1893, nr. 45, 46, 48 și 49; *Comuna Straja și locuitorii ei*. *Studiu istoric, topografic și folcloric*, Cernăuți, Editura ziarului „Patria", 1897; *Mănăstirea și comuna Putna*, București, Institutul de Arte Grafice „Carol Göbl", 1905.

[15] Sabina Ispas, Nicoleta Coatu (coord.), *Etnologie românească. Folcloristică și etnomuzicologie*, II. *Metodologie. Arhive. Instrumente de lucru*, Partea a 2-a, București, Editura Academiei Române, 2010, p. 188. Vezi și: Vasile I. Schipor, *Bucovina istorică*. *Studii și documente*, cap. *Tradiția studiilor monografice în Bucovina*, București, Editura Academiei Române, 2007, p. 263–268.

[16] Dimitrie Dan: *Armenii orientali din Bucovina*, Cernăuți, Tipo- și Litografia concesionată Arch. Silvestru Morariu-Andrievici 1891, 45 p.; *Țiganii din Bucovina*, Cernăuți, Tipo- și Litografia concesionată Arch. Silvestru Morariu-Andrievici, 1892, 32 p.; *Lipovenii din Bucovina*, Cernăuți, Tipo- și Litografia concesionată Arch. Silvestru Morariu-Andrievici, 1894; *Evreii din Bucovina*. *Studiu istoric, cultural, etnografic și folcloric*, Cernăuți, Societatea tipografică bucovineană, 1899; *Rutenii din Bucovina*. Schiță etnografică. Extras din „Analele Academiei Române", seria a II-a, tomul XXXV, Memoriile Secțiunii Literare, București, Librăriile Socec & Comp., 1913; *Obiceiuri și credințe armene la naștere, nuntă și înmormântare*, Cernăuți, Societatea tipografică bucovineană, 1904 p.

[17] Ludwig Adolf Simiginowicz-Staufe, *Die Völkergruppen in der Bukowina*. Ethnographisch-Kulturhistorische Skizzen, Czernowitz, Pardini, 1884; Johann Polek, *Die Lipowaner in der Bukowina*, în „Jahrbuch des Bukowiner Landesmuseums", Czernowitz, 4/1896, p. 46–130; Raimund Friedrich Kaindl, *Die Juden in der Bukowina*, în „Globus", Braunschweig, Band 80, 1901, nr. 9–10, p. 133–137, 157–161; idem, *Die Ruthenen in der Bukowina*, în „Osteuropäische Zukunft", München, 3/1912, nr. 5; Ion I. Nistor, *Români și ruteni în Bucovina. Studiu istoric și statistic*, București, Socec & Sfetea, 1915 ș.a.

[18] Arcadie Moisei, Antonie Moisei, *op. cit.*, p. 25.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

Austriece din Viena; membru al Comisiunii Centrale din Viena pentru Cercetarea şi Conservarea Monumentelor Artistice; membru al Secţiei Regionale Cernăuţi a Comisiunii Monumentelor Istorice[19] etc. – ni-l arată pe preotul Dimitrie Dan ca făcând cu adevărat parte dintre cei „care aveau credinţă în atotputernicia şi permanenţa culturii”[20]. Nu a stat departe nici de viaţa politică a provinciei. La momentul când se hotăra unirea necondiţionată a Bucovinei cu patria-mamă, la 27 octombrie 1918, Adunarea Constituantă l-a ales membru în Consiliul Naţional Român.

Dimitrie Dan a colaborat, de-a lungul anilor, la numeroase reviste: „Şezătoarea” (Budapesta), „Aurora română”, „Deşteptarea”, „Patria”, „Gazeta Bucovinei”, „Candela”, „Junimea literară”, „Czernowitzer Zeitung”, „Bukowiner Nachrichten” (Cernăuţi), „Revista politică” (Suceava), „Şezătoarea” (Fălticeni) „Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice” (Bucureşti), „Transilvania” (Sibiu), „Zeitschrift für österreichische Volkskunde” (Viena) etc.

După debutul publicistic din 1878, în revista lui Iosif Vulcan, „«Şezătoarea». Foaia poporului român”, Dimitrie Dan a avut o colaborare episodică la revista „Aurora Română” din Cernăuţi. I se tipăresc aici *Poesii poporale* adunate din comuna Bilca şi legenda („tradiţiunea”) *Zâna Iazului*[21]. Preotul Dimitrie Dan are o colaborare mult mai substanţială la revista „Gazeta Bucovinei”, unde publică două studii de etnografie, *Ţiganii din Bucovina* (1892)[22] şi *Lujenii. Biserica, proprietarii moşiei, satul şi locuitorii lui* (schiţă istorică, topografică şi etnografică)[23]. Ambele lucrări apar în *Foiţa „Gazetei Bucovinei”*, rezervată literaturii. Studiul monografic *Lujenii...* este dedicat „Eminenţei Sale Preasânţitului Archiepiscop şi Mitropolit dr. Silvestru. Dimitrie Dan mai publică în aceeaşi gazetă şi o mie de *Credinţe poporale bucovinene*, în 19 foiletoane, în mai multe numere din anii 1894 şi 1895[24]. Lectura lor trimite la caracterul enciclopedic al folclorului, înţeles ca sumă de cunoştinţe care interesează, în primul rând, pentru funcţia practică în viaţa colectivităţii.

[19] Radu Moţoc, Alexandru Budişteanu, *„Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice” la 100 de ani de la apariţie*, p. 272; www.monumentul.ro/pdfs/Radu%20Motoc%2010.pdf (accesat la 26.04.2017).

[20] Liviu Papuc, *Dimitrie Dan şi G.T. Kirileanu într-o relaţie ştiinţifică inedită*, în „Convorbiri literare”, Iaşi, anul CXL, nr. 7, iulie 2006, p. 89.

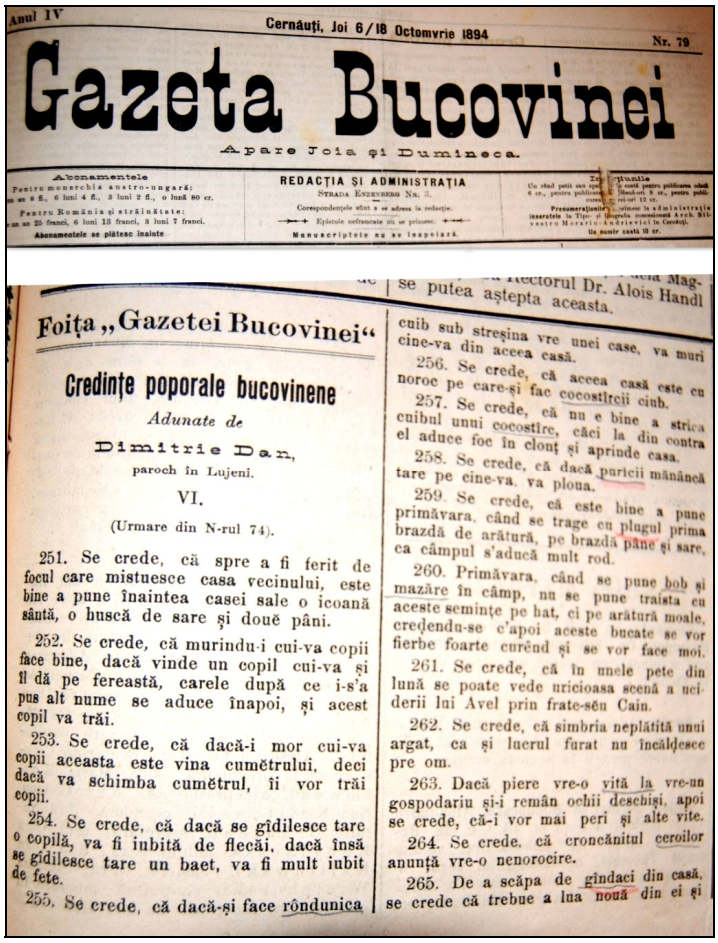
[21] În „Aurora Română”, anul I, nr. 1, august 1881, p. 14–16; idem, nr. 2, septembrie 1881, p. 12–15.

[22] Dimitrie Dan, *Ţiganii din Bucovina*, foileton în „Gazeta Bucovinei”, anul II, 1892, nr. 37–38, p. 1–2; nr. 39, p. 1–2; nr. 40, p. 1–2; nr. 42, p. 1–3; nr. 43, p. 1–2; nr. 44, p. 1–2; nr. 45, p. 2–3; nr. 46, p. 2; nr. 47, p. 1; nr. 48–49, p. 1–2. Ulterior, studiul a fost tipărit în seria „Popoarele Bucovinei”, Fascicula II, *Ţiganii din Bucovina*, Cernăuţi, 1892.

[23] Dimitrie Dan, *Lujenii. Biserica, proprietarii moşiei, satul şi locuitorii lui* (schiţă istorică, topografică şi etnografică), foileton în „Gazeta Bucovinei”, anul III, 1893, nr. 45, p. 1–2; nr. 46, p. 1–3; nr. 48, p. 1–3; nr. 49, p. 1–2.

[24] Dimitrie Dan, *Credinţe poporale bucovinene adunate de...*, în „Gazeta Bucovinei”, anul IV, 1894, nr. 30, 63, 67, 70, 74, 79, 84, 97, 99, p. 1–2; anul V, 1895, nr. 2, 5, 12, 17, 37, 43, p. 1–2.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

Anul IV Cernăuți, Joi 6/18 Octomvrie 1894 Nr. 79

Gazeta Bucovinei

Apare Joia și Dumineca.

Abonamentele
Pentru monarchia austro-ungară: [illegible]
Pentru România și străinătate: [illegible]
Abonamentele se plătesc inainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Strada Enzenberg Nr. 3.
Corespondențele sînt a se adresa la redacție.
Epistole nefrancate nu se primesc.
Manuscriptele nu se înapoiază.

Inserțiunile
[illegible]
Un șirad petit sau spațiul [illegible] 6 cr., pentru publicare [illegible] Mend-ori 9 cr., pentru publicare [illegible] rul-ui 11 cr.
Prenumerațiunile și reclamele la administrația inserațiile la Tipo- și Litografia concesionată Arch. Milenitz Moraru-Andrievici în Cernăuți.
Un numer costă 10 cr.

Foița „Gazetei Bucovinei“

Credințe poporale bucovinene

Adunate de

Dimitrie Dan,

paroch în Lujeni.

VI.

(Urmare din N-rul 74).

251. Se crede, că spre a fi ferit de focul care mistuesce casa vecinului, este bine a pune înaintea casei sale o icoană sântă, o huscă de sare și două pâni.

252. Se crede, că murindu-i cui-va copii face bine, dacă vinde un copil cui-va și îl dă pe fereastă, carele după ce i-s'a pus alt nume se aduce înapoi, și acest copil va trăi.

253. Se crede, că dacă-i mor cui-va copii aceasta este vina cumătrului, deci dacă va schimba cumătrul, îi vor trăi copii.

254. Se crede, că dacă se gîdilesce tare o copilă, va fi iubită de flecăi, dacă însă se gîdilesce tare un baet, va fi mult iubit de fete.

255. Se crede, că dacă-și face rôndunica cuib sub streșina vre unei case, va muri cine-va din acea casă.

256. Se crede, că acea casă este cu noroc pe care-și fac cocostîrcii cuib.

257. Se crede, că nu e bine a strica cuibul unui cocostîrc, căci la din contra el aduce foc în clonț și aprinde casa.

258. Se crede, că dacă puricii mănîncă tare pe cine-va, va ploua.

259. Se crede, că este bine a pune primăvara, când se trage cu plugul prima brazdă de arătură, pe brazdă pâne și sare, ca câmpul s'aducă mult rod.

260. Primăvara, când se pune bob și mazăre în câmp, nu se pune traista cu aceste semințe pe hat, ci pe arătură moale, crezându-se c'apoi aceste bucate se vor fierbe foarte curênd și se vor face moi.

261. Se crede, că în unele pete din lună se poate vede uricioasa scenă a uciderii lui Avel prin frate-sêu Cain.

262. Se crede, că simbria neplătită unui argat, ca și lucrul furat nu încălzesce pre om.

263. Dacă piere vre-o vită la vre-un gospodariu și-i remân ochii deschiși, apoi se crede, că-i vor mai peri și alte vite.

264. Se crede, că croncănitul ceroilor anunță vre-o nenorocire.

265. De a scăpa de gîndaci din casă, se crede că trebue a lua nouă din ei și

se putea aștepta aceasta.

Frontispiciul periodicului „Gazeta Bucovinei”, Cernăuți, 1894 și pagina 3 a aceluiași periodic, ce conține partea literară a publicației, în cadrul rubricii *Foița „Gazetei Bucovinei”*.
Sursa: Colecția „Gazeta Bucovinei”, Fondul *Periodice*,
Casa-muzeu „Simion Florea Marian”, Suceava.

Dimitrie Dan a fost și un asiduu colaborator[25] la revista „Șezătoarea”, publicația din Fălticeni, condusă de Artur Gorovei. A început colaborarea la revista „Șezătoarea” în anul 1899, publicând mai multe legende și tradiții. În anul 1912,

[25] Colaborarea începe în anul 1899, când Dimitrie Dan publică: *Legende populare din Bucovina. Zidirea Mânăstirii Sucevița*, în „Șezătoarea”, anul V, nr. 2, ianuarie 1899, vol. V, p. 17–19; *Legenda vameșului* și *Legenda broaștei*, idem, nr. 3, februarie 1899, p. 33–37; *Legende populare din Bucovina. Preminte Solomon și șerpele*, idem, nr. 4, martie 1899, p. 49–51; *Sărbătorile săptămânale ale românului* și *Țiganul la stână*, idem, nr. 5–6, aprilie – mai 1899, p. 79–82; *Cârtița în credința poporală română* și *De ce buha be numai apă de ploaie*, idem, nr. 8–10, iulie – septembrie 1899, p. 127–129. Cf. Petru Ursache, *op. cit.*, p. 272–273.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

„Şezătoarea” apărea deja cu subtitlul, modificat încă din anul 1910, *Material de folclor*. Al XII-lea volum (cu 220 de pagini) al publicației conduse de Artur Gorovei se deschide cu un material de 28 de pagini, intitulat *Datinile, obiceiurile şi credințele armenilor din țările române*. Din lucrările lui Dimitrie Dan, traduse şi amplificate (!) de Grigore Goilav. Abia peste un deceniu, în numărul aniversar 3–4, martie – aprilie 1922, este prezent din nou Dimitrie Dan, cu articolul *Credințele poporului românesc din Bucovina* (La naştere şi la botez; La logodnă, nuntă şi cununie. La moarte şi înmormântare), p. 99–102. Reluarea colaborării lui Dimitrie Dan la periodicul „Şezătoarea” este apreciată peste timp de directorul revistei, Artur Gorovei, astfel: „Din Bucovina, revista îşi înviorează paginile cu un material bogat, cules cu pricepere de preotul Dimitrie Dan, membru corespondent al Academiei Române, şi care a fost unul dintre cei mai statornici colaboratori, până la sfârşitul vieții lui”[26].

Dimitrie Dan colaborează, în ultimii ani de viață, şi la revista „Făt-Frumos”, apărută în anul 1926, la Suceava. Trimite şi i se publică în total 20 de cântece populare (strigături, cântece de cătănie) din colecția masivă adunată de-a lungul deceniilor. La două luni de la moartea preotului cărturar Dimitrie Dan, periodicul sucevean publică, în nr. 4, iulie – august 1927, sub semnătura lui L. Mărin – unul dintre multele pseudonime ale lui Leca Morariu, necrologul: „Unul dintre cei mai stăruitori pioni culturali ai generației bătrâne din Bucovina a ajuns şi el la capătul obştescului drum al tuturora. Moartea l-a prididit în plină muncă şi o bună parte din scrisul lui rămâne răvăşit în vraiştea manuscriptelor neisprăvite. De altfel, aproape tot scrisul lui, şi mai ales acesta din urmă, se resimte ca de un fel de pripă, care dădea mai mult o adunare, o îngrămădire de material decât o ordonare sau cercetare disciplinată. Şi totuşi, prin atâtea realizări ale sale, Dimitrie Dan, cercetător al trecutului şi al folclorului nostru, va stărui să rămână mai mult decât numai pilda unei atât de vioaie energii”[27]. Notița comemorativă este urmată de cinci cântece, culese de folclorist din comuna Straja.

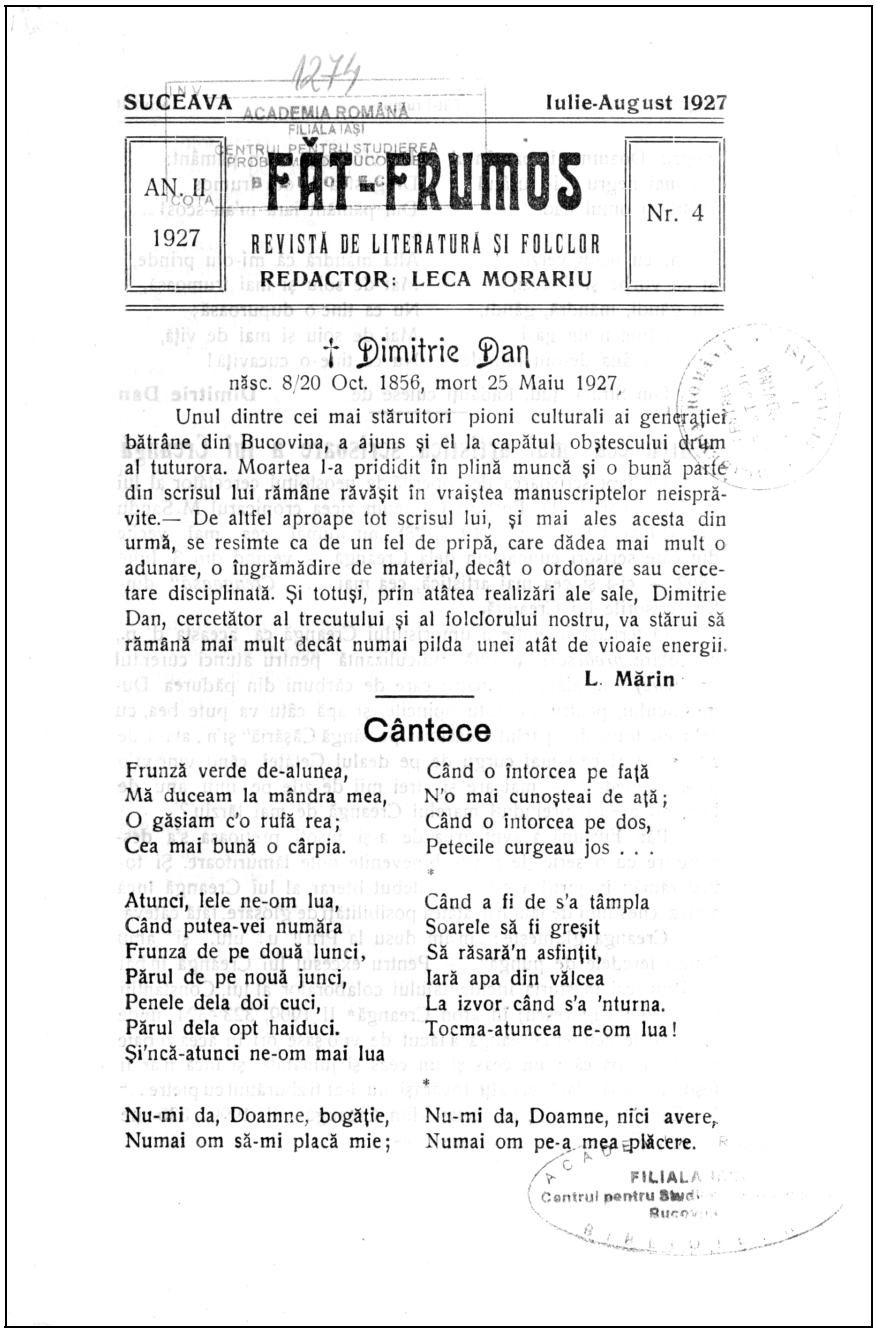
Alegerea teologului şi scriitorului bucovinean Dimitrie Dan ca membru corespondent al Academiei Române a fost propusă de filologul Ioan Bianu, a cărui contribuție la dezvoltarea instituției academice, deşi a fost „în primul rând, de natură organizatorică”, s-a remarcat şi în promovarea cercetărilor folclorice susținute de Academie. Ovidiu Bîrlea scrie, în *Istoria folcloristicii româneşti*, că „pentru promovarea cercetărilor folclorice în cadrul Academiei, Bianu propune mai întâi alegerea, ca membri corespondenți, a folcloristului Enea Hodoş şi a etnografului Dimitrie Dan”[28]. Academicianul Ion Bianu a susținut aceste candidaturi mai întâi în

[26] Artur Gorovei, *„Şezătoarea” – povestea vieții unei reviste de folclor*, în „Anuarul Arhivei de Folklor”, I, publicat de Ion Muşlea, Cluj, „Cartea Românească”, 1932, p. 28.

[27] L. Mărin, *Dimitrie Dan*, în „«Făt-Frumos». Revistă de literatură şi folclor”, Suceava, anul II, nr. 4, iulie – august 1927, p. 97.

[28] Ovidiu Bîrlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, Cuvânt înainte de acad. Sabina Ispas, ediție îngrijită şi bibliografie de dr. Carmen Banța, [Craiova], Editura Aius, 2010, p. 463.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

1274
ACADEMIA ROMÂNĂ
FILIALA IAȘI
CENTRUL PENTRU STUDIEREA

SUCEAVA Iulie-August 1927

AN. II 1927

FĂT-FRUMOS

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI FOLCLOR

REDACTOR: LECA MORARIU

Nr. 4

† Dimitrie Dan

născ. 8/20 Oct. 1856, mort 25 Maiu 1927.

Unul dintre cei mai stăruitori pioni culturali ai generației bătrâne din Bucovina, a ajuns și el la capătul obștescului drum al tuturora. Moartea l-a prididit în plină muncă și o bună parte din scrisul lui rămâne răvășit în vraiștea manuscriptelor neisprăvite.— De altfel aproape tot scrisul lui, și mai ales acesta din urmă, se resimte ca de un fel de pripă, care dădea mai mult o adunare, o îngrămădire de material, decât o ordonare sau cercetare disciplinată. Și totuși, prin atâtea realizări ale sale, Dimitrie Dan, cercetător al trecutului și al folclorului nostru, va stărui să rămână mai mult decât numai pilda unei atât de vioaie energii.

L. Mărin

Cântece

Frunză verde de-alunea,
Mă duceam la mândra mea,
O găsiam c'o rufă rea;
Cea mai bună o cârpia.

Când o întorcea pe față
N'o mai cunoșteai de ață;
Când o întorcea pe dos,
Petecile curgeau jos . . .

*

Atunci, lele ne-om lua,
Când putea-vei număra
Frunza de pe două lunci,
Părul de pe nouă junci,
Penele dela doi cuci,
Părul dela opt haiduci.
Și'ncă-atunci ne-om mai lua

Când a fi de s'a tâmpla
Soarele să fi greșit
Să răsară'n asfințit,
Iară apa din vâlcea
La izvor când s'a 'nturna.
Tocma-atuncea ne-om lua!

*

Nu-mi da, Doamne, bogăție,
Numai om să-mi placă mie;

Nu-mi da, Doamne, nici avere,
Numai om pe-a mea plăcere.

ACADEMIA ROMÂNĂ
FILIALA IAȘI
Centrul pentru Studi
Bucovi

Necrologul publicat de revista „Făt-Frumos”, Suceava, anul II, nr. 4, iulie – august 1927, la moartea lui Dimitrie Dan.
Sursa: Colecția revistei „Făt-Frumos”, Biblioteca Institutului „Bucovina”, Rădăuți.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

şedinţa din 18 martie 1904 a Secţiunii Literare, şedinţă condusă de Titu Maiorescu, consemnată în „Analele Academiei Române”. În prezentarea realizată preotului bucovinean Dimitrie Dan, el a subliniat că: „acesta a publicat mai multe broşuri de valoare, care sunt scurte şi condensate monografii etnografice şi istorice”[29]. Ulterior, în şedinţa generală din 23 martie, Ion Bianu a susţinut expunerea de motive pentru numirea preotului bucovinean în forul academic: „Dimitrie Dan, preot în Straja, Bucovina, este un harnic şi priceput scriitor folclorist şi cercetător istoric, autor al mai multor broşuri şi studii etnografice – muncitor într-o direcţiune ce trebuie neapărat încurajată. Preocuparea statornică a părintelui Dan este îndreptată spre stările popoarelor bucovinene. Românii din Bucovina, trăind amestecaţi într-un mozaic întreg de alte neamuri, viaţa lor sufletească trebuie studiată în legătură cu viaţa acestor popoare. Şi astfel, studiile în această direcţiune sunt foarte bine venite”. După ce enumeră cele cinci „scurte şi condensate monografii”: două despre armenii orientali, celelalte despre ţigani, lipoveni şi evrei, afirmând că prin ele autorul „probează că e bun cunoscător de izvoare şi posedă frumos spirit de sinteză”, Ion Bianu menţionează monografiile comunelor Lujeni şi Straja, apoi volumul *Scrieri*[30], cu texte „bogate în reflexiuni [reflecţii] etno-psihologice”. Academicianul Ion Bianu îşi încheie expunerea astfel: „Studiile de folclor şi de etno-psihologie având pentru noi o deosebită însemnătate, cred că este bine ca Academia să distingă pe acei care se dedau lor cu stăruinţă şi cu pricepere. Pe temeiul frumoasei activităţi pe acest teren, subscrisul vă propun să alegeţi pe părintele Dim[itrie] Dan, preot în Straja, Bucovina, membru corespondent la Secţiunea literară”[31]. În urma votului „al cărui rezultat este: votanţi: 24; voturi pentru: 19; contra: 4 şi 1 abţinere (d-l Hasdeu)”[32], preotul Dimitrie Dan a fost „proclamat” membru corespondent al Academiei Române.

Conform practicii academice, Dimitrie Dan ar fi trebuit să trimită o scrisoare de mulţumire forului ştiinţific şi cultural de la Bucureşti, dar aceasta nu mai este consemnată în publicaţia academică. În schimb, în şedinţa din 25 martie 1904, de închidere a Sesiunii generale a Academiei Române pe anul 1904, în raportul general susţinut de preşedintele I. Kalinderu, la capitolul „daruri pentru colecţiunile noastre”, este amintit: „Părintele Dimitrie Dan din Straja (Bucovina) a dăruit un volum manuscript şi 11 publicaţiuni de ale sale”[33].

Colegii din Academia Română află, în şedinţa generală din 26 mai 1927, vestea încetării din viaţă a preotului Dimitrie Dan. Preşedintele de şedinţă, acad. Emil Racoviţă, „comunică trista ştire primită de la Mitropolia din Cernăuţi, că ieri a încetat din viaţă colegul nostru corespondent şi consilier eparhial la acea Mitropolie,

[29] „Analele Academiei Române”, seria II, tomul XXVI, 1903–1904. Partea administrativă şi dezbaterile, Bucureşti, Instit[utul] de Arte Grafice „Carol Göbl”, p. 228.

[30] Dimitrie Dan, *Din scrierile lui...*, Cernăuţi, 1902.

[31] „Analele Academiei Române”, seria a II-a, tomul XXVI, 1903–1904, Partea administrativă şi dezbaterile, Bucureşti, Instit[utul] de Arte Grafice „Carol Göbl”, p. 196–197.

[32] *Ibidem*, p. 197.

[33] „Analele Academiei Române”, seria a II-a, tomul XXVI, 1903–1904. Partea administrativă şi dezbaterile, Bucureşti, Instit[utul] de Arte Grafice „Carol Göbl”, p. 216.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

Dimitrie Dan. Dimitrie Dan a fost chemat în Academie la 23 martie 1904, la Secțiunea Literară, pentru meritele ce-şi câştigase în studiile de istorie şi mai ales în folcloristică. Defunctul s-a ocupat cu folcloristica tuturor națiunilor din Bucovina, stăruind mai ales în cea a armenilor, şi nu puțin în aceea a evreilor, țiganilor şi a lipovenilor. Dânsul a dat la lumină şi două monografii printre cele dintâi apărute şi printre cele mai bune pentru două sate bucovinene". Biroul l-a însărcinat pe I. Nistor să reprezinte Academia la înmormântarea „regretatului coleg". La Cernăuți, în fața familiei şi a reprezentanților clerului cernăuțean, Ion Nistor a rostit un cuvânt de rămas bun, în care a subliniat meritele omului Dimitrie Dan şi bogata moştenire culturală pe care acesta o lăsa urmaşilor: „Cu moartea părintelui Dimitrie Dan, dispare din mijlocul nostru ultimul reprezentant, vrednic şi activ, al vechilor tradițiuni literare bucovinene, reprezentate cu vrednicie de Iraclie Porumbescu şi Silvestru Morariu-Andrievici şi continuate cu râvnă de Simion Fl. Marian şi Constantin Morariu. În aceste frumoase tradițiuni s-a dezvoltat şi s-a afirmat în mod strălucit şi talentul de scriitor al regretatului Dimitrie Dan, care a jertfit munca şi osteneala unei vieți laborioase pentru păstrarea acestor tradițiuni şi pentru continuarea lor. În vasta şi rodnica sa activitate literară, Dimitrie Dan a îmbrățişat diverse probleme naționale, culturale şi istorice, luminându-le cu agerimea minții sale şi prinzându-le în scrisul său limpede şi îndesat. [...]

Puntea de trecere de la preocupările folcloristice ale tinereții, la îndeletnicirile istorice ale maturității sale o formară interesantele sale monografii, a[le] comunelor Lujeni, Straja şi Roşa, dintre care cea din urmă n-a văzut încă lumina tiparului. Din preocupările similare au izvorât şi articolele sale de cuprins etnografic şi folcloristic, apărute în *Die Österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild*. [*Bukowina*] şi în «Zeitschrift für oesterreichische Volkskunde».

Publicațiunile sale de folclor şi etnopsihologie găsiră o bună primire în cercurile ştiințifice româneşti şi de aceea Academia Română, înaltul areopag al culturii româneşti, i-a făcut cinstea de a-l chema, încă din martie 1904, între membrii săi corespondenți.

Înalta distincție a fost pentru părintele Dan un nou şi puternic îndemn pentru activitatea sa ştiințifică. În urma acestui valoros imbold, apărură mai multe lucrări istorice care vor rămâne. Se remarcă între acestea studiul său despre Vartolomei Măzăreanul, apărut în „Analele Academiei Române", apoi *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, *Mănăstirea şi comuna Putna*, *Mănăstirea Sucevița*, *Patronatul în Biserica Ortodoxă Română* ş.a. Din toate aceste lucrări, transpiră dragostea autorului pentru vechile noastre aşezăminte bisericeşti.[...]

Viața părintelui Dimitrie Dan, aşa de rodnică şi de bogată în lucrări de valoare n-a fost deloc cruțată de grele încercări şi crude lovituri. Dar cu toate acestea, părintele Dan a închis ochii cu mângâierea pentru sine şi pentru ai săi că lasă în urma sa opere de valoare, menite să-i asigure un nume respectat în lumea literelor"[34].

[34] Din *Cuvântarea* lui Ion Nistor, publicată în „Analele Academiei Române". Partea administrativă şi dezbaterile, seria a III-a, tomul XLVII, Şedințele din 1926–1927, Bucureşti, Cultura Națională, 1927, p. 122–124.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

Astăzi, o bună parte dintre lucrările sale sunt redescoperite, pot fi apreciate şi valorificate de cercetători, în egală măsură, pentru conţinutul ştiinţific – „fondul imens de idei, pe care părintele Dimitrie Dan le-a răspândit pe fiecare pagină" – şi pentru expresivitatea vocabularului utilizat de cărturarul bucovinean.

În cadrul manifestărilor prilejuite de împlinirea a 650 de ani de la întemeierea Moldovei (1359–2009), care au avut loc la Mănăstirea Bogdana din Rădăuţi, în octombrie 2009, a fost lansat volumul Dimitrie Dan, *Cronica Episcopiei de Rădăuţi*, o reeditare a ediţiei *princeps* din 1912. În *Prefaţă la actuala ediţie*, acad. Răzvan Theodorescu aprecia că „reeditarea *Cronicii Episcopiei de Rădăuţi* a părintelui academician Dimitrie Dan este un act necesar, de recunoştinţă pe care îl aducem uneia dintre marile personalităţi ale istoriei şi bisericii româneşti"[35]. Dacă suntem atenţi la faptul că volumul are întipărit pe copertă: RESTITUTIO – OPERA OMNIA/VOL. I, s-ar părea că opera părintelui academician Dimitrie Dan, cel puţin cea dedicată aşezămintelor de cult din Bucovina şi istoriei bisericeşti locale, a intrat într-un program mai amplu de reeditare. Totuşi, din câte ştim până acum (mai 2018), Editura Basilica nu a mai tipărit un al doilea volum din opera cărturarului bucovinean.

În *Notă asupra ediţiei*, editorii volumului citat argumentează necesitatea retipăririi monografiei dedicate Episcopiei de Rădăuţi. Astfel, la un secol de la scrierea ei, republicarea cărţii „este menită să înlesnească specialiştilor, dar şi publicului larg, dornic să desluşească tainele trecutului, cunoaşterea şi aprofundarea unei lucrări fundamentale a Istoriei Bisericii Ortodoxe Române, din ce în ce mai greu de procurat odată cu scurgerea anilor"[36].

Intelectual prob şi neobosit în a scoate la lumină trecutul, Dimitrie Dan se numără între puţinii autori ai timpului său interesaţi de istoria şi documentarea prezenţei armenilor pe teritoriul Moldovei şi al Bucovinei imperiale. Spre sfârşitul veacului al XIX-lea, el semna un studiu monografic în limba germană, dens ca informaţie pentru data la care a fost scris, chiar dacă redus ca volum editorial: *Die orientalischen Armenier in der Bukowina*[37]. În *Prefaţă*, autorul sublinia caracterul de pionierat al lucrării sale: „mă silii să culeg tot materialul istoric, privitor la ei şi la bisericile lor, ceea ce fu legat cu mari dificultăţi, căci, până astăzi, nimeni nu s-a ocupat, special, de istoria acestui popor tipic"[38] şi intenţia de a corecta erorile din percepţia colectivă despre armeni. Istoricul şi etnograful bucovinean lucra sub

[35] Dimitrie Dan, *Cronica Episcopiei de Rădăuţi*, tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, ediţie îngrijită de arhim. Justin Dragomir, stareţ al Mănăstirii Bogdana, Rădăuţi şi diac. Vasile M. Demciuc, *Prefaţă la actuala ediţie* de acad. Răzvan Teodorescu, postfaţă şi note de diac. Vasile M. Demciuc şi Harieta Sabol, Bucureşti, Editura Basilica, 2009, p. 5.

[36] *Ibidem*, p. 6.

[37] Dimitrie Dan, *Die orientalischen Armenier in der Bukowina*, Czernowitz, 1890. Lucrarea a fost tradusă şi tipărită un an mai târziu, cu titlul *Armenii orientali din Bucovina*, Cernăuţi, Tipo- şi Litografia concesionată Arch. Silvestru Morariu-Andrievici, 1891.

[38] *Ibidem*, p. 3. Traducerea fragmentelor citate: Ştefăniţa-Mihaela Ungureanu.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

INV 3065
ACADEMIA ROMÂNĂ
FILIALA IAȘI
CENTRUL PENTRU STUDIEREA PROBLEMELOR BUCOVINEI
BIBLIOTECA
COTA

CRONICA
EPISCOPIEI DE RĂDĂUȚI

CU APENDICE DE DOCUMENTE SLAVONE ORIGINALE
ȘI TRĂDUSE ȘI MAI MULTE ILUSTRAȚIUNI

DE

DIMITRIE DAN

Protopeceriter, membru corespondent al l. r. comisiuni centrale pentru ingrijirea monumentelor din Viena și al Academiei române din București

ACADEMIA ROMÂNĂ
FILIALA IAȘI
Centrul pentru Studierea Problemelor Bucovinei
BIBLIOTECA

VIENA 1912
EDITURA FONDULUI RELIGIONAR GR. OR. AL BUCOVINEI IN CERNĂUȚI

DIN TIPOGRAFIA I. R. A CURȚII ȘI STATULUI IN VIENA

Coperta ediției *princeps* a lucrării *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, Viena, 1912.
Sursa: Biblioteca Institutului „Bucovina”, Rădăuți.

imperativul romantic al „etnografiei de urgență”: „să scap mai multe fapte din brațele uitării şi să le păstrez pentru generațiile viitoare”[39]. De aceea, când cunoscutul jurnalist, scriitor şi om de televiziune Vartan Arachelian „a recuperat” o traducere românească (în manuscris) a acestei lucrări datorate cărturarului bucovinean, el a oferit-o spre tipărire unei edituri din Bucureşti. Astfel, după varianta românească din 1891, o nouă ediție a lucrării a apărut în anul 2010, cu titlul *Armenii ortodocşi*

[39] *Ibidem*.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

din Bucovina[40]. Necesitatea retipăririi traducerii a fost argumentată şi prin faptul că se înscrie printre „puţinele lucrări dedicate, în spaţiul de limbă română, armenilor şi istoriei lor, în special cele referitoare la armenii trăitori în spaţiul istoric şi cultural românesc”[41]. Traducătorul nu a fost identificat – rămâne doar o presupunere că ar fi Boris Goilav –, dar redactorul volumului, bazându-se pe notele inserate în textul lucrării de traducător, susţine că „putem afirma cu certitudine că este vorba de o traducere făcută la peste trei decenii faţă de anul în care Dimitrie Dan şi-a semnat *Prefaţa*: «Jujineţ, în iunie 1890»”[42].

RESTITUTIO – OPERA OMNIA
VOL. I

DIMITRIE DAN

CRONICA EPISCOPIEI DE RĂDĂUŢI

Tipărită cu binecuvântarea
Preafericitului Părinte Patriarh
† D A N I E L
Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

Editura B A S I L I C A
B u c u r e ş t i – 2009

Coperta ediţiei a II-a a lucrării *Cronica Episcopiei de Rădăuţi*, Bucureşti, 2009.
Sursa: biblioteca personală a autoarei.

[40] Dimitrie Dan, *Armenii ortodocşi din* Bucovina, Bucureşti, Editura Zamca, 2010. O recenzie a volumului, însoţită de un fişier bio-bibliografic al autorului, a publicat Vasile I. Schipor, în „Analele Bucovinei”, Rădăuţi – Bucureşti, anul XVIII, nr. 1 (36), [ianuarie – iunie] 2011, p. 305–306.

[41] Flori Bălănescu, *Notă asupra ediţiei* în volumul Dimitrie Dan, *Armenii ortodocşi din Bucovina*, Bucureşti, Editura Zamca, 2010, p. 6.

[42] *Ibidem*, p. 7.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

Dimitrie Dan, paroch ort. în Straja.
Sursa: www.dacoromanica.ro.

O lucrare mai puțin amintită, poate pentru că, deşi a apărut în 1923, nu este definitorie pentru „îndeletnicirile istorice [privind istoria] ale maturității sale", o constituie *Stâna la românii din Bucovina. Schiță folclorică ilustrată*, Cernăuți, Tip. „Glasul Bucovinei", 1923. La acea dată, era o abordare singulară a păstoritului circumscris spațiului bucovinean. Tema a constituit şi subiectul conferinței prin care Dimitrie Dan a inaugurat, la 7 martie 1920, şezătorile literare ale societății „Junimea"[43]. Relativ recent, în anul 2007, respectiva broşură[44] semnată de preotul cărturar din Cernăuți a fost inclusă/citată în bibliografia unei teze de doctorat[45] conduse de etnologul Silviu Angelescu.

La fel, studiile sale de imagologie etnică sunt redescoperite şi valorificate în lucrări de anvergură. Avem în vedere un volum distins cu Premiul Academiei Române, dar şi cu alte premii, cartea lui Andrei Oișteanu, *Imaginea evreului în*

[43] Arcadie Dugan-Opaiț, *Albumul mare al Societăților „Arboroasa" şi „Junimea" din Cernăuți*, ediție îngrijită, prefață, notă asupra ediției, index şi glosar de Marian Olaru şi Arcadie M. Bodale, Suceava, Editura Universității „Ştefan cel Mare", 2015.

[44] A apărut inițial în foileton, în revista „Junimea literară", anul XII, 1923, nr. 1–3, 4–5, 6–7, 8–9, 10–11 şi 12. Pentru datele complete, vezi: Alis Niculică, *„Junimea literară" (1904–1914; 1923–1939). Bibliografie*, Iaşi, Editura Tipo Moldova, 2012, p. 99.

[45] Elena Cremona Țintatu-Comănescu, *Migrațiile interne şi enclavele culturale – aşezări de păstori ungureni în nordul Munteniei*, Bucureşti, 2007.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)

cultura română. Studiu de imagologie în context est-central-european[46], „un studiu antropologic profund şi edificator, alcătuit pe mai multe niveluri – cultural, istoric, socio-politic şi religios, având ca temă imaginea străinului: a evreului imaginar şi a celui real, în întruparea sa specifică culturii române şi est-central-europene".

În cercetarea meticuloasă a antropologului bucureştean, lucrarea lui Dimitrie Dan, *Evreii din Bucovina. Studiu istoric, cultural, etnografic şi folcloric* (Cernăuți, 1899) este citată de mai multe ori, autorul bucovinean fiind preferat ca sursă bibliografică pentru obiectivitatea scrierii: „Dar cred că cel mai potrivit este să-i dau cuvântul lui D. Dan, un etnograf român asupra căruia nu planează vreo urmă de îndoială în privința obiectivității"[47]. Cercetătorul contemporan preferă să citeze *in extenso* pasaje relevante din studiul dedicat evreilor de Dimitrie Dan, recunoscându-i etnografului şi folcloristului bucovinean „buna-credință" cu care şi-a scris textul, chiar dacă se mai întâlnesc şi anumite clișee, stereotipuri din mentalitatea folclorică – cum ar fi că frica proverbială a evreului de câini, lupi şi de arme a devenit subiectul multor anecdote hazlii.

[46] Andrei Oișteanu, *Imaginea evreului în cultura română. Studiu de imagologie în context est-central-european*, ediția a III-a, revăzută, adăugită și ilustrată, București, Editura Polirom, 2012.
[47] *Ibidem*, p. 97.

BDD-A32722 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:01 UTC)